

Małgorzata Horata

Poradnik Mentora

- ✓ Jak skutecznie zarządzać zespołem
- ✓ Co brać pod uwagę przystępując do planowania lekcji
- ✓ Jak utrzymać dyscyplinę na lekcji języka angielskiego
- ✓ Rytuały klasowe

Redakcja merytoryczna
Anna Gębka-Suska

Analiza merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz
Elżbieta Witkowska

Recenzja
dr Barbara Muszyńska

Redakcja językowa i korekta
Żeliszaw Żeliszawski

Projekt graficzny, projekt okładki
Wojciech Romerowicz, ORE

Skład i redakcja techniczna
Joanna Suska

Projekt motywu graficznego „Szkoty ćwiczeń”
Aneta Witecka

ISBN 978-83-65890-00-9 (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)

ISBN 978-83-65890-33-7 (*Zestaw 9, Planowanie lekcji*)

ISBN 978-83-65890-35-1 (*Zeszyt 2*)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Wstęp

W tym zeszyte znajdują się pytania do Praktykanta, sprawdzające znajomość treści „Teorii w pigułce” oraz szereg zadań polegających na wnikliwej obserwacji i analizie lekcji przeprowadzanych przez innych nauczycieli. Podane możliwe odpowiedzi są jedynie sugestią, użytecznym komentarzem – pracując z Praktykantem, powinieneś dostosować je do własnego doświadczenia pracy w określonym środowisku szkolnym. Pod twoim kierunkiem Praktykant zastanowi się, jak efektywne są jego działania przed, w trakcie i po lekcji. Wykona konkretne zadania polegające na planowaniu i organizowaniu pracy grupy. Przećwiczy różne techniki aktywizujące. Rozwinie umiejętność autorefleksji, niezbędną do świadomego wykonywania zawodu nauczyciela języka obcego. Dzieląc się swoim doświadczeniem, wspieraj Praktykanta w tym trudnym zadaniu.

1. Poproś Praktykanta, by wymienił 8 cech dobrego przywódcy grupy. Razem zastanówcie się, które z nich są najważniejsze dla nauczyciela?

Możliwa odpowiedź: Dobry przywódca grupy potrafi wyznaczać wspólne cele, planuje i rozdziela zadania do wykonania. Nadzoruje i motywuje. Jest autorytetem. Stwarza bezpieczne warunki pracy. Rozwiązuje konflikty. Dobry nauczyciel spełnia wszystkie te kryteria na każdej prowadzonej przez siebie lekcji.

2. Zapytaj Praktykanta, który z podanych stylów przywództwa najlepiej sprawdzi się w klasie? Dlaczego tak uważa? W jakich sytuacjach sprawdzi się styl nakazowy? Jak Praktykant określiłby swój styl przywództwa?

Jednoczący	motywuje do wspólnej pracy
Autorytatywny	wyraźnie wskazuje kierunek działania
Demokratyczny	zaprasza do współdziałania
Wychowawczy	wspiera rozwój
Normatywny	wyznacza wysokie kryteria jakości pracy
Nakazowy	żąda natychmiastowego podporządkowania się

Możliwa odpowiedź: Styl nakazowy jest dopuszczalny w sytuacji kryzysowej, np. utraty kontroli nad zachowaniem uczniów.

3. Określając cele, opisujemy je akronimem SMART. Zapytaj Praktykanta, co oznaczają poszczególne litery tego skrótu.

Odpowiedź: Specific/Measurable/Achievable (Ambitious)/Realistic/Timed.

S – specific, czyli skonkretyzowany.

M – measurable, mierzalny, czyli można sprawdzić, czy został zrealizowany.

A – achievable, czyli możliwy do osiągnięcia lub ambitious, czyli wysoko stawia poprzeczkę.

R – realistic, realny, czyli stanowi określoną wartość.

T – timed, określony w czasie, czyli wiadomo kiedy ma być osiągnięty.

4. Zadaniem Praktykanta jest stwierdzenie, czy podane poniżej cele lekcji są dobrze sformułowane. Jeśli tak, poproś, by wyjaśnić dlaczego. Jeśli nie, zachęć Praktykanta do bardziej precyzyjnego sformułowania celu lekcji, zgodnie z zasadą SMART.

- A. Uczniowie zapoznają się ze słownictwem z zakresu nowych technologii.
- B. Na lekcji będziemy rozwijać umiejętność twórczego pisania.
- C. Uczniowie poznają czas Present Perfect.
- D. Uczeń będzie umiał wyjaśnić różnicę między „I’m meeting” a „I’m going to meet”.
- E. Uczeń pozna 3 formy czasowników nieregularnych.
- F. Na lekcji przeczytamy tekst o podróżowaniu (jigsaw reading).
- G. Uczeń będzie potrafił utworzyć zdanie w stronie biernej.
- H. Uczniowie w grupach stworzą plakaty, na których przedstawią zasady pracy na lekcjach angielskiego.
- I. Uczeń będzie potrafił napisać e-mail do sklepu internetowego z prośbą o wymianę zakupionego produktu.
- J. Uczniowie wezmą udział w grze fabularnej (role-play).

Możliwe odpowiedzi:

- A. Cel jest niekonkretny, niemierzalny i nierealistyczny.
- B. Cel dobrze sformułowany, można dodać: „uczeń opíše widok ze swojego okna”.
- C. Cel niekonkretny i niemierzalny. Lepiej: „Uczniowie będą wiedzieli jak tworzyć Present Perfect i kiedy go używać” lub: „Uczniowie nauczą się zadawać i odpowiadać na pytanie: Have you ever been to...?”.
- D. Dobry cel, konkretny i mierzalny.
- E. Cel niekonkretny. Lepiej napisać: „Zrobimy ćwiczenia ułatwiające zapamiętywanie trzech form dwudziestu czasowników nieregularnych”.

- F. Zapoznanie uczniów z formą jigsaw reading jest mało realnym celem. Lepiej napisać: „celem jest rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem na przykładzie tekstu...”.
- G. Dobry, mierzalny cel, zakłada nabycie konkretnej umiejętności.
- H. Uzyskanie konkretnego rezultatu jest dobrym celem.
- I. Dobry cel, konkretny, realistyczny i mierzalny.
- J. Dobry cel, można dodać: „w której nauczą się zamawiać pizzę w restauracji”.

5. Poproś Praktykanta, by przemyślał i sformułował cele swoich trzech następnych lekcji. Czy forma, w jakiej opisany jest cel lekcji, ma wpływ na jej organizację? Czy odpowiednie sformułowanie celu pomaga w planowaniu lekcji?

Możliwa odpowiedź: Prawidłowe sformułowanie celu lekcji to istotny punkt wyjścia do planowania. Pozwala na świadomy dobór takich metod i technik aktywizujących, które przybliżają nas do celu. Jeśli mamy jasną wizję tego, co chcemy osiągnąć, łatwiej przekonamy do niej uczniów, a wtedy a nauczanie stanie się bardziej efektywne. Poza tym, nie marnujemy czasu na niepotrzebne rzeczy. Kontrolujemy przebieg lekcji.

6. Każda z wymienionych metod i technik aktywizujących jest najlepiej sprawdzona w określonej sytuacji. W "Zeszytach ćwiczeń" wymieszano opisy metod. Zadaniem Praktykanta jest dopasowanie metody do opisu. Omów prawidłowe odpowiedzi z Praktykantem.

Odpowiedź:

Technika aktywizująca	Opis techniki
Wykład	Używany w celu wprowadzania nowego materiału, do podsumowania zadania, wyjaśniania kontekstu, porównywania języka polskiego i angielskiego.
Czytanie	Rozwija umiejętność czytania ze zrozumieniem, wyszukiwania informacji w tekście i obserwowania słów w kontekście. Prezentuje różne rejestry języka.
Pisanie	Uczy wyrażania myśli, organizowania wypowiedzi, pozwala na aktywne używanie słownictwa i struktur gramatycznych. Jest przejawem ekspresji artystycznej.
Diskusja	Rozwija umiejętność autentycznej komunikacji. Pozwala prezentować własne poglądy, bronić swojego zdania. Uczy słuchania i reagowania na wypowiedzi innych.
Pytania i odpowiedzi	Podstawowa metoda zdobywania wiedzy. Zachęca do poszukiwania odpowiedzi i dochodzenia do wniosków (metoda sokratyczna).
Deonstracja/pokaz	Nauczanie przy pomocy pokazywania przedmiotów i wykonywania doświadczeń. Pozwala na zdobywanie wiedzy własnymi zmysłami, przez osobiste doświadczenie.
Gry dydaktyczne	Ułatwia zdobywanie wiedzy przez zabawę, wymaga aktywności, samodzielności i pomysłowości. Rozwija umiejętność współpracy też wymaga zdrowej rywalizacji.
Gry fabularne (role plays)	Poprzez wejście w przydzieloną rolę, uczniowie ćwiczą scenki rozgrywane się w rozmaitych miejscach, używają słownictwa i struktur omawianych na lekcji.
Drama	Wymusza naturalną interakcję, zakłada improwizację, ćwiczy wyobraźnię. Korzystając z technik teatralnych uczestnicy głęboko wchodzą w rolę.

7. Zapytaj Praktykanta, jak określi następujące formy aktywności uczniów na lekcji:

- a. Uczeń otrzymuje kartę z informacjami – „wybierasz się na wakacje z grupą przyjaciół, macie ograniczone środki finansowe, koleżanka uwielbia nurkować, kolega jest wegetarianinem, ty masz psa. Porozmawiaj z agentem biura podróży i wybierz odpowiednią ofertę dla waszej grupy”.
- b. Uczeń ma znaleźć 15 słówek w wykreślance.
- c. Grupa otrzymuje kartę z informacjami – „ wyobraźcie sobie, że znaleźliście się na bezludnej wyspie. Jak przetrwacie pierwszą noc? Jak wezwiecie pomoc? Jak podzielicie się obowiązkami?”.
- d. Uczniowie mają zrobić listę 15 rzeczy, które można zjeść. Kto zrobi to pierwszy, podnosi rękę i zdobywa 5 punktów.

Odpowiedź:

- a. gra fabularna;
- b. karta pracy;
- c. drama;
- d. gra dydaktyczna.

8. Wspólnie zastanówcie się, których z podanych powyżej metod i technik aktywizujących, Praktykant najczęściej używa na swoich lekcjach. Czym kieruje się dokonując wyboru? Jak mógłby poszerzyć zakres technik, którymi się posługuje? Zapytaj Praktykanta, czy zaobserwował związek między własnym stylem uczenia się a preferowanymi technikami nauczania?

Możliwa odpowiedź:

W przypadku, gdy Praktykant używa tylko kilku sprawdzonych metod i technik aktywizujących, warto zachęcić go, aby spróbował czegoś nowego. Wybór technik może być uwarunkowany własnym stylem uczenia się nauczyciela, dlatego tak ważne jest uświadomienie sobie własnych preferencji i korzystanie z jak najszerszego repertuaru różnych metod. Dobierając techniki kierujemy się też wiekiem i poziomem zaawansowania uczniów, np. drama lepiej sprawdzi się w klasach licealnych, młodsi uczniowie chętniej zaangażują się w gry fabularne.

9. Praktykant ma zastanowić się, jak przygotowuje się do lekcji, i odpowiedzieć na następujące pytania:

- Ile czasu tygodniowo zajmuje ci przygotowanie się do lekcji?
- Czy jednorazowo planujesz jedną, czy więcej lekcji?
- Ile czasu zajmuje ci napisanie jednego konspektu?
- Czy planując lekcję opierasz się wyłącznie na podręczniku?
- Gdzie znajdujesz materiały dodatkowe?
- Czy zapisujesz cele lekcji?
- Co zapisujesz w planie lekcji?
- Czy w czasie lekcji spoglądasz na konspekt?
- Czy regularnie sprawdzasz, ile czasu pozostało do końca lekcji?
- Czy dodatkowe materiały i przedmioty potrzebne na lekcji układasz w odpowiednim porządku?
- Co dzieje się z twoim konspektem po lekcji?

Możliwa odpowiedź:

Wspólnie z Praktykaniem zastanówcie się, który z aspektów planowania lekcji sprawia mu największy problem i który ze swoich nawyków chciałby zmienić, aby proces planowania i przeprowadzania lekcji był bardziej efektywny. Opowiedz Praktykantowi, jak ty planujesz swoje lekcje.

10. Poproś Praktykanta, by sporządził konspekt własnej lekcji.

A. Zapytaj, jaka forma zapisu scenariusza lekcji najbardziej mu odpowiada? Dlaczego?

B. Niech Praktykant kolorowym pisakiem zaznaczy etapy, które może ewentualnie pominąć z braku czasu.

C. Których ćwiczeń z folderu zadań dodatkowych mógłby ewentualnie użyć, gdyby zostało mu trochę czasu na lekcji?

D. Jeśli nie skorzystał z formatu mapy myśli, poproś, by przetłumaczył swój konspekt na mapę myśli.

E. Który z formatów konspektu lekcji opisanych w „Teorii w pigułce” najbardziej ułatwia Praktykantowi myślenie o lekcji? Dlaczego?

11. Zadaniem Praktykanta jest przeprowadzenie lekcji zgodnie z planem przygotowanym w punkcie 10. Czy musiał modyfikować plan w trakcie lekcji? Z jakich powodów? Jak sobie poradził? Zapytaj Praktykanta, jakie wprowadziłby zmiany, gdyby miał ponownie przeprowadzić lekcję według tego scenariusza.

12. Poniżej wymieniono elementy przykładowej lekcji. Poproś Praktykanta, by zastanowił się, w jakiej kolejności powinny pojawić się na lekcji i zaplanował optymalną kolejność wydarzeń:

- a) gra dydaktyczna, prezentacja nowego materiału, praca w grupach;
- b) „znikający tekst” dialogu, czytanie dialogu, uzupełnianie dialogu, słuchanie dialogu;
- c) podkreślanie nowych słówek w tekście, czytanie tekstu, wyjaśnienie słówek;
- d) personalizacja, prezentacja nowego słówka w kontekście, przykłady użycia, analiza morfologiczna.

Możliwa odpowiedź:

Można zrobić to tak:

- a) prezentacja nowego materiału, praca w grupach, gra dydaktyczna (ESA);
- b) słuchanie dialogu, czytanie dialogu, uzupełnianie dialogu, „znikający tekst” dialogu – czyli od najprostszego do najtrudniejszego zadania;
- c) wyjaśnienie słówek, czytanie tekstu, podkreślanie nowych słówek (uczniowie skupiają się na znaczeniu słówek wybranych przez nauczyciela – taka kolejność ułatwia czytanie ze zrozumieniem);
- lub:** czytanie tekstu, podkreślanie nowych słówek, wyjaśnianie (uczniowie sami wybierają nieznanne słówka – taka kolejność ćwiczy umiejętność zrozumienia znaczenia na podstawie kontekstu zdania/całego tekstu), kolejność elementów będzie zależała od celu lekcji;
- d) prezentacja nowego słówka w kontekście, analiza morfologiczna, przykłady użycia, personalizacja, czyli prezentacja słówka w kontekście, pokazanie, jak jest zbudowane, jak może być stosowane, potem użycie go przez uczniów w kontekście osobistego doświadczenia.

13. Zadaniem Praktykanta jest ułożenie podanych etapów lekcji w takiej kolejności, by jak najlepiej zrealizować jej cel. W zeszyte ćwiczeń etapy podano w przypadkowej kolejności. Praktykant ma do dyspozycji 45 minut. Ile czasu najlepiej przeznaczyć na każdy z etapów?

Cel lekcji:

Uczniowie ćwiczą umiejętność rozmawiania przez telefon (odgrywanie ról).

Uczniowie poznają skrótowy sposób pisania smsów po angielsku, uczą się pisać i odpowiadać na wiadomości tekstowe.

„What do you use your phone for?” – lista 7 rzeczy, do których używasz telefonu.	3 min
Uzreguj listę w kolejności od czynności najrzadszej (7) do najczęstszej (1).	2 min
Uczniowie w parach układają pocięty na paski dialog (rozmowa przez telefon).	5 min
Czytanie dialogu w parach.	5 min
Uczniowie otrzymują karty z rolami do odegrania (rozmowa przez telefon) według wzoru z przećwiczonego dialogu, np. "uprzedź, że się spóźnisz, umów się na zakupy, przeproś, że nie przyjdiesz na urodziny, zamów stół w restauracji" itp.	10 min
Przykłady „skrótowców” stosowanych w angielskich smsach (CU L8R, LOL, 2nite, THNX).	5 min
Uczniowie ponownie otrzymują karty z rolami (innymi niż poprzednio), piszą wiadomość tekstową do adresata.	7 min
Uczniowie przepisują wiadomość używając "skrótowców".	3 min
Uczniowie w parach odpowiadają na swoje smsy.	5 min

14. Praktykant obejrzy lekcję języka angielskiego w Tarnowie na stronie www.program.4elt.pl/filmy.html. Odpowie na następujące pytania:

A. Wymień cztery techniki aktywizujące, używane przez nauczyciela.

Możliwa odpowiedź:

- pytania i odpowiedzi;
- demonstracja/pokaz (układanie kształtów z kawałka liny);
- praca w grupach (układanie kształtów z kawałka liny);
- karty pracy.

B. Jakie materiały nauczyciel przygotował na lekcję? W jakiej kolejności ich używał?

Możliwa odpowiedź:

- karty z obrazkami;
- karty YES i NO;
- kolorowe karteczki;
- pluszowa zabawka Mr Teddy;
- karty z kształtami i kolorami;
- linka;
- obrazki i podpisy;
- karty pracy.

C. Jakie rytuały zaobserwowałeś na lekcji w Tarnowie?

Możliwa odpowiedź:

- powitanie i pożegnanie;
- oklaski i tupanie, sygnalizujące dobrą lub niewłaściwą odpowiedź;
- naklejki za dobrą pracę na lekcji;
- uczeń, który ma naklejkę, może podejść do szafki;
- inne?

D. Jak nauczyciel utrzymuje dyscyplinę na lekcji?

Możliwa odpowiedź:

- Wyraża niezadowolenie po angielsku: „You’re too noisy” „Don’t touch”.
- „Be quiet”.
- Odmawia uczniowi możliwości uczestnictwa w ćwiczeniu.
- Stosuje rytuały do kontrolowania przebiegu lekcji.
- Inne?

15. Praktykant ogląda ćwiczenie nr 8 na stronie: <http://www.program.4elt.pl/filmy.html>
(*Cut up sentences*).Odpowie na następujące pytania:

A. (0:00 – 3:00 min) – Posłuchaj, w jaki sposób nauczyciel wydaje polecenie. Czy uczniowie rozumieją, jak wykonać zadanie? Dlaczego? Jak można zrobić to inaczej?

Odpowiedź:

Szczegółowe opisywanie poszczególnych etapów mija się z celem. Instrukcja jest zbyt długa. Lepiej podzielić ją na krótsze etapy („Go to the chair”, „Write your name”, „Take the envelope”, „Open the envelope” itd.). Najwłaściwsza sekwencja to: nauczyciel

wydaje polecenie, sprawdza zrozumienie, uczniowie wykonują polecenie, nauczyciel wydaje polecenie.

B. (7:30 – 10:30 min.) Zanotuj wszystkie pytania zadawane przez nauczyciela. Jakiego typu są to pytania?

Odpowiedź:

Pytania zamknięte („Is she happy or is she sad?”, „Is she beautiful or is she ugly?”). Na pytania zamknięte można odpowiedzieć jednym słowem, które jest częścią pytania lub słowami „tak” i „nie”.

Pytania otwarte („What colour is the present?”, „Do you like computer games?”, „Where is this one?”). Pytania otwarte wymagają dłuższej odpowiedzi.

16. Praktykant ogląda lekcję języka angielskiego w Gościejewie, na stronie <http://www.program.4elt.pl/filmy.html>. Zastanówcie się wspólnie:

A. Jakie modele interakcji zaobserwowałeś?

B. Jakie pytania zadaje nauczyciel? Co z tego wynika?

Odpowiedź A:

Przykładowo:

- TSSS – nauczyciel pracuje z całą klasą;
- chóralne powtarzanie (wprowadzanie nowego materiału);
- praca indywidualna uczniów;
- T–S – nauczyciel pracuje z poszczególnymi uczniami.

Odpowiedź B:

Większość pytań zadawanych przez nauczyciela to pytania otwarte, w ten sposób skutecznie zachęca on uczniów do podejmowania prób komunikowania się po angielsku.

17. Czy Praktykant uczy dwie klasy na tym samym poziomie? Zastanówcie się, czy ten sam plan lekcji sprawdzi się w obu klasach. Dlaczego?

Możliwa odpowiedź: Prawdopodobnie nie. Będzie różnił się pod względem przewidywanych trudności, co wpłynie na planowanie długości poszczególnych etapów lekcji, a co za tym idzie – na dobór materiałów. Jeśli klasa pracuje szybciej, możemy zaplanować więcej ćwiczeń, a to znaczy, że potrzebujemy więcej różnorodnych materiałów i zadań.

18. Praktykant zapozna się z kilkoma propozycjami zadań do wykorzystania jako warmer (rozgrzewka na początku lekcji), w czasie lekcji (jako przerywnik, do zmiany tempa, do zmiany nastroju w klasie) lub na końcu lekcji (jeśli wszystkie zaplanowane zadania zostały wykonane i jest za późno na wprowadzanie nowego materiału). Zapytaj Praktykanta, które z nich byłyby odpowiednie dla jego uczniów?

Mnóstwo inspiracji znajduje się w publikacji *Creativity in the English language classroom* (red. Maley, A., Peachy, N.), do darmowego pobrania ze strony <https://englishagenda.britishcouncil.org>.

Odpowiedź:

Oto kilka propozycji:

- a. Zrób listę idiomów, które mogą być zilustrowane lub przedstawione przez grupę w formie „żywych obrazów” do odgadnięcia przez pozostałych uczniów, np. „to pull sb’s leg”, „thinking outside the box”, „to be off the hook”, „back to square one”.
- b. Word Box. Po każdej lekcji zanotuj 5 do 7 słówek lub zwrotów z lekcji, zapisz je na paskach papieru, systematycznie dodawaj do pudełka. Na początku lub końcu lekcji każdy uczeń losuje słówko i wyjaśnia je klasie. Pomysł sprawdza się również jako rytuał klasowy, zwłaszcza jeśli wyboru słówek dokonują sami uczniowie.
- c. Uczniowie w grupach spisują listę rzeczy, które mają określoną cechę, np. są drewniane, można je znaleźć w łazience, są białe itd. Oto przykładowa lista rzeczy, które mają dziury (things with holes in them): a button, jeans, socks, a colander, a theory, a wall, a needle, a vinyl record. Jeśli ograniczysz czas wykonania zadania i przynasz punkty najlepszej drużynie, wprowadzisz element rywalizacji, a zwykłe ćwiczenie na powtórkę słownictwa zmieni się w grę dydaktyczną.
- d. Przygotuj koperty, w których znajdą się, pocięte na kawałki, krótkie opowiadania, wiersze, anegdoty lub dowcipy. Uczniowie w grupach układają paski w odpowiedniej kolejności.
- e. Przygotuj koperty, w których znajdą się słówka pocięte na pojedyncze litery. Uczniowie układają litery w poprawnej kolejności i zapisują odgadnięte słowa na kartce.
- f. Poproś uczniów o wymyślenie krzyżówki, której rozwiązaniem są pierwsze litery przymiotników, układające się w imię kolegi, np.

Tactful – **R**esourceful – **A**mbitious – **I**mpartial – **N**ice – **E**mpathetic – **E**nergetic

- g. Znajdź na YouTube piosenkę z tekstem w formie napisów odpowiednią dla twoich uczniów.

19. Zachęć Praktykanta, by wypróbował pomysł Word Box.

- a. Przez miesiąc, po każdej lekcji proś uczniów o podanie około 7 słówek i zwrotów, które uważają za godne zapamiętania. Zapisuj wybrane słówka kolorowym pisakiem na szerokich paskach papieru i wkładaj do pudełka (w tej roli dobrze sprawdzi się pudełko po butach oklejone kolorowym papierem). Każdą kolejną lekcję zaczynaj od powtórki słownictwa z pudełka. Uczniowie po kolei losują jeden pasek i tłumaczą słówko. W bardziej zaawansowanych grupach uczniowie używają słówka w zdaniu. Pamiętaj, aby w miarę możliwości zapisywać całe zwroty, a nie pojedyncze słowa.
- b. Po upływie miesiąca zastanówcie się, czy pomysł wart jest kontynuowania. Jakie korzyści płyną z tego rodzaju pracy ze słownictwem? Czy trudno jest systematycznie kompletować zawartość Word Boxa? Czy pomysł sprawdzi się w roli rytuału klasowego?

20. Zadaniem Praktykanta jest założenie własnego folderu zadań dodatkowych. Zastanówcie się, jakie inne ćwiczenia mogłyby się w nim znaleźć. Podsuń Praktykantowi więcej sprawdzonych pomysłów na zadania do folderu.

21. Oto zadanie dla Praktykanta: wymyśl pytania i zaprojektuj kartę pracy do zadania typu „Find someone who...” do wykorzystania na swojej lekcji. Przypomnij uczniom, że krążąc po klasie, powinni zadawać każde pytanie innej osobie, do momentu kiedy uzyskają pozytywną odpowiedź. Dopiero wtedy wpisują imię w odpowiednią rubrykę.

Oto przykład takiej karty.

Do you...	Name of Classmate
...like swimming?	
...hate cycling?	
...enjoy running?	
...love animals?	

Jakie zalety ma ten rodzaj interakcji? Jakie przewidujesz w związku z tym trudności?

Wykorzystaj ćwiczenie na lekcji. Zachowaj w folderze zadań dodatkowych.

Możliwa odpowiedź:

Zalety:

- zadanie tego typu nadaje się do kontrolowanego ćwiczenia nowo omawianego materiału;
- ogranicza ryzyko popełnienia błędu;
- utrwala struktury gramatyczne;
- zachęca do przemieszczania się po klasie, przez co zmienia tempo lekcji;
- umożliwia pracę w parach z wieloma osobami;
- można dopasować pytania do konkretnej grupy uczniów.

Wady:

- w klasie panuje hałas;
- pary mogą pracować w różnym tempie;
- problemem może być nieparzysta liczba uczniów w klasie.

22. Sprawdź, czy Praktykant pamięta na czym polega lekcja rotacyjna i jakie są jej zalety. Zapytaj, czy miał kiedyś okazję obserwować lekcję rotacyjną? A może zdarzyło mu się przygotować i poprowadzić taką lekcję? Poproś, by zaplanował zadania na lekcję rotacyjną na dowolnie wybrany temat. Może zainspirować się poniższym przykładem lekcji na temat „Christmas”.

Możliwa odpowiedź:

W czasie lekcji rotacyjnej uczniowie przechodzą przez różne stanowiska (stacyjki), na których wykonują poszczególne zadania. Mogą to robić we własnym tempie i w wybranej przez siebie kolejności. Poszczególne zadania odwołują się do różnych strategii uczenia się (więcej informacji o strategiach uczenia znajdziesz w Zestawie nr 1).

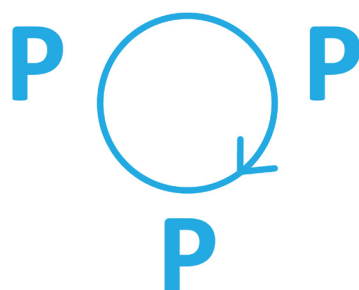
Na lekcję na temat „Christmas” możemy przygotować przykładowe stacyjki:

- a. Na planszy umieszczone są zdjęcia i opisy różnych prezentów gwiazdkowych. Uczeń czyta opisy, wybiera prezent dla siebie, wpisuje swoje imię na listę prezentów.
- b. Uczniowie rozwiązują krzyżówkę, której hasłem jest słowo związane z tematem lekcji.
- c. Uczniowie słuchają kolędy, układają w kolejności pocięty na paski tekst.
- d. Każdy uczeń dorysowuje ozdobę na plakacie z choinką.
- e. Inne.

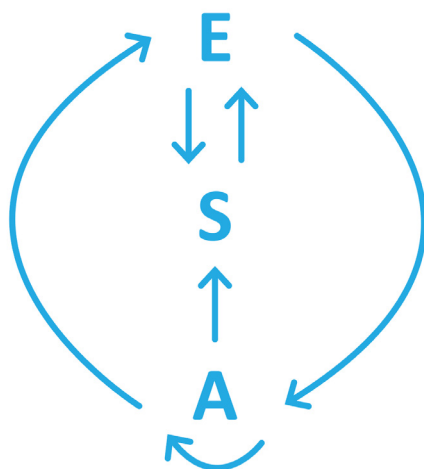
23. Zadaniem Praktykanta jest podpisanie ilustracji z „Teorii w pigułce”. Sprawdź, czy zrobił to poprawnie.

$P \rightarrow P \rightarrow P$

$E \rightarrow A \rightarrow S$

$E \rightarrow S \rightarrow A$

24. Cel lekcji Praktykanta: uczniowie poznają formę czasu przeszłego najczęściej używanych czasowników nieregularnych, będą potrafili użyć ich w zadaniach. Poproś, by Praktykant zaproponował modele PPP oraz ESA do osiągnięcia tego celu.

Możliwe odpowiedzi:

PPP

PREZENTACJA

Nauczyciel podaje na tablicy formy bezokoliczników i formy czasu przeszłego, wyjaśnia różnicę między czasownikami regularnymi i nieregularnymi, czasowniki nieregularne przedstawia w grupach, żeby ułatwić uczniom zapamiętanie nowych form:

bring/catch/think;
draw/fly/know;
cost/cut/put.

PRAKTYKA

Uczniowie tworzą tabelę form nieregularnych, wpisują do niej nowo poznane formy, następnie uzupełniają luki w zdaniach.

PRODUKCJA

Uczniowie opisują swoje ostatnie wakacje, za każdą prawidłowo użytą formę czasu przeszłego zdobywają jeden punkt.

ESA

EMOCJE

Nauczyciel opowiada historyjkę z użyciem form nieregularnych, ilustrowaną obrazkami.

STUDIOWANIE

Bezokoliczniki i formy nieregularne zapisane na tablicy.

EMOCJE

Nauczyciel rzuca piłkę do poszczególnych uczniów, odrzucając piłkę uczeń podaje formę czasu przeszłego czasownika podanego przez nauczyciela.

AKTYWACJA

Uczniowie próbują odtworzyć historyjkę używając poprawnych form czasowników (praca w grupach).

AKTYWACJA

Uczniowie zapisują historyjki na podstawie obrazków (praca w parach).

25. Praktykant ogląda lekcję języka angielskiego w Dąbrowce na stronie www.program.4elt.filmy.html i odpowiada na następujące pytania:

- Czy po jej obejrzeniu potrafisz określić cel lekcji? Jaki cel twoim zdaniem został zrealizowany?
- Zrób listę materiałów używanych przez nauczyciela.
- Zaobserwuj modele interakcji.
- Sprawdź, jak długo trwają poszczególne etapy lekcji.
- Przygotuj konspekt tej lekcji.

Możliwa odpowiedź:

Oto jak mógłby wyglądać konspekt lekcji w Dąbrowce:

JĘZYKI OBCE W SZKOLE NR 6 – 2009/2010 ■ NUMER SPECJALNY

SUBJECT:			
Temat:			
OBJECTIVES:			
Cele lekcji:			
Students can			
Uczniowie potrafią			
Students know			
Uczniowie potrafią			
STAGES/TIMING Etapy lekcji	STAGE AIMS Cele etapów	INTERACTIONS Interakcje	SOURCES Źródła
WARMER Rozgrzewka	Students revise	IW – individual work Praca indywidualna	
	Uczniowie powtarzają		
	Students brainstorm		
	Przeprowadzają burzę mózgów.....		
INTRODUCTION Wprowadzenie	Students describe	GW – group work Praca w grupach	
	Uczniowie opisują		
	Students match		
	Uczniowie dobierają		
	Students identify		
	Uczniowie identyfikują		
PRESENTATION Prezentacja	Students learn	PW – pair work Praca w parach	
	Uczniowie uczą się		
CONTROLLED PRACTICE Ćwiczenia kontrolne	Students can	PL – plenary Praca całej grupy zwią- zana z przemieszczaniem się po klasie	
	Uczniowie potrafią.....		
FREE PRACTICE Ćwiczenia samodzielne	Students use	CW – class work Praca w grupie	
	Uczniowie używają		
	Students can		
	Uczniowie potrafią.....		
CONCLUSION Wnioski	Students reinforce.....		
	Uczniowie utrwalają.....		
	Students recycle.....		
	Uczniowie powtarzają.....		
HOMEWORK:			
Zadanie domowe:			

Cel lekcji:

- utrwalenie słownictwa: sit down, stand up, jump;
- powtórka liczebników i kolorów;
- rozwijanie umiejętności słuchania i wyciągania wniosków (uczniowie wysłuchają historyjki o Winny the Witch i zrozumieją, że jest dobra, a nie zła).

Materiały:

- pluszowa zabawka;
- tablica, kreda;
- książka z opowiadaniem o Winny the Witch;
- karty z liczebnikami;
- karty z kolorami.

Etap	Czas	Procedura	Model interakcji
Powitanie	2 min	Dzieci po kolei udają się na dywan, jeśli mają przy sobie rzecz w określonym kolorze, siadają w kręgu.	T- SSS
Warmer	2 min	Uczniowie wykonują polecenia nauczyciela: „sit down”, „stand up”, „jump”.	T- SSS
Powtórka	1,5 min	Nauczyciel rysuje na tablicy postacie, uczniowie zgadują ich nazwy lub imiona: Teddy Bear, Spider, Witch, Santa Claus.	T - SSS
Wprowadzenie nowego słownictwa	5 min	Klasa zostaje podzielona na dwie grupy (apples/bananas), przedstawiciel grupy podbiega do tablicy, wskazuje postać wymienioną przez nauczyciela, zdobywa punkt dla grupy.	Elicytacja T- SSS
Utrwalenie nowego słownictwa	5 min	Nauczyciel rysuje na tablicy smutną i uśmiechniętą buźkę, uczniowie ustalają, że czarownica i pajak są źli, a Santa i miś dobrzy.	T - SSS
Wprowadzenie do historyjki	5 min	Nauczyciel opowiada historyjkę posługując się ilustracjami, zadaje pytania, wchodzi w rolę. Po wysłuchaniu opowiadania uczniowie decydują, czy czarownica jest dobra, czy zła.	T - SSS
Słuchanie historyjki	10 min	„What is this number?” – Uczeń, który prawidłowo odczyta liczebnik, dostaje kartę.	Story-telling Elicytacja T - SSS
Powtórka liczebników	5 min	„Who has number 1?” – Uczeń oddaje kartę.	T - SSS
Powtórka nazw kolorów	5 min	Karty z kolorami.	T - SSS

26. Praktykant ponownie ogląda lekcję w Dąbrówce (minuty 16:10 do 18:30) i zastanawia się, na czym polega błąd nauczyciela. Czy uważasz, że to niedopatrzenie miało wpływ na późniejszy przebieg lekcji?

Możliwa odpowiedź: Nauczyciel usiłuje określić, czy przedstawione postacie są „good” czy „bad”, ale ilustruje to buźką smutną i buźką wesołą. Uczniowie interpretują znaki i tłumaczą je sobie na „smutny” i „wesoły”. Po opowiedzeniu historyjki nauczyciel chce ustalić, że nastąpiła zmiana w postrzeganiu czarownicy: myśleliśmy, że jest zła, a faktycznie jest dobra. Jednak uczniowie nie byli w stanie zaobserwować tej zmiany, czarownica pozostała „smutna”, czyli „bad”. Cel nauczyciela nie został więc osiągnięty.

27. Co podobało ci się w lekcji w Dąbrówce? Czy uważasz, że nauczyciel zrealizował swój plan lekcji? Dlaczego? Czy uważasz, że ta lekcja była dobrze zaplanowana? Czy była dobrze przeprowadzona? Co można było zrobić inaczej? Omów odpowiedzi z Praktykantem.

Możliwa odpowiedź: Można powiedzieć, że lekcja w Dąbrówce była dobrze przeprowadzona. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w lekcji. Nauczyciel powtórzył słownictwo. Zachęcał uczniów do komunikacji. Jednak uczniowie nie do końca zrozumieli sens opowiadanej

historyjki, ponieważ nie byli do niej dostatecznie przygotowani. Należało lepiej zaplanować wprowadzenie do zrozumienia, np. poprzez skupienie się na innym słownictwie (magic wand, change, paint). Można było wykorzystać technikę gry w grupach (podbieganie do tablicy i wskazywanie rysunku) do wprowadzenia nowego słownictwa, potrzebnego do zrozumienia historyjki. Zabrakło czasu na powtórkę nazw kolorów. Można też zastanowić się, czy taka powtórka była w ogóle potrzebna, zwłaszcza na tym etapie lekcji. Lekcja w Dąbrówce, mimo że dobrze i ciekawie przeprowadzona przez doświadczonego nauczyciela, nie była do końca przemyślana pod kątem realizacji celu.

28. Praktykant obserwuje, jak nauczyciel z Dąbrówki podzielił klasę na dwie grupy. Czy ten sposób sprawdzi się w podzieleniu klasy na trzy lub więcej grup? Jak to zrobić?

Możliwa odpowiedź: Nauczyciel z Dąbrówki podzielił klasę na grupy, przydzielając uczniom na przemian dwa słowa, tutaj „apples” i „bananas”. Dzieci ze słówkiem „apples” tworzą jedną grupę, pozostałe – drugą. Ten sposób sprawdzi się przy podziale na większą liczbę grup, wtedy przydzielamy uczniom po kolei trzy lub cztery słowa.

29. Zadaniem Praktykanta jest podział klasy na dwie grupy i wymyślenie dwóch zdań do wykorzystania w zabawie w głuchy telefon (chinese whispers), po czym zagranie w nią na lekcji. Zadanie nadaje się do umieszczenia w folderze zadań dodatkowych. Sprawdź, jak Praktykant poradził sobie z tym zadaniem.

30. W tym zadaniu Praktykant uczy się, jak podzielić klasę na grupy trzyosobowe.

a. Wykorzystuje następujący sposób:

Uczniowie ustawiają się w rzędzie w kolejności daty urodzin. W tym celu muszą zapytać każdego w klasie: „When were you born?” i zapisać odpowiedź. Uczniowie urodzeni w tym samym miesiącu ustawiają się jeden obok drugiego. Nauczyciel tworzy grupy trzyosobowe z uczniów stojących obok siebie w rzędzie.

Omówcie, czy podany sposób działa. Czy jest trudny do przeprowadzenia? Jak reagowali uczniowie?

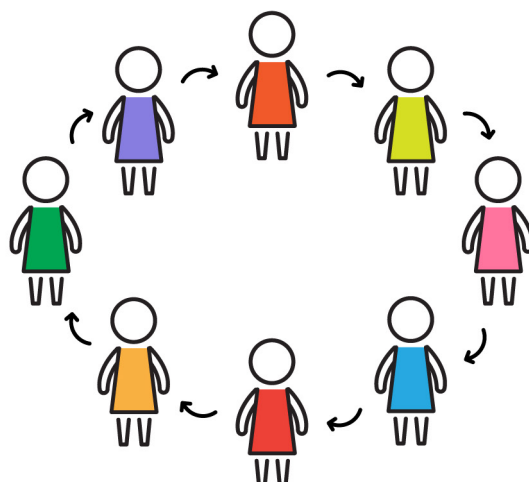
Zadanie wymaga umiejętności podziału klasy na grupy trzyosobowe oraz prawidłowego podania instrukcji, dlatego może sprawiać pewne trudności.

b. Wymyśl grę, w którą mogą zagrać zespoły trzyosobowe. Umieść ją w swoim folderze zadań dodatkowych.

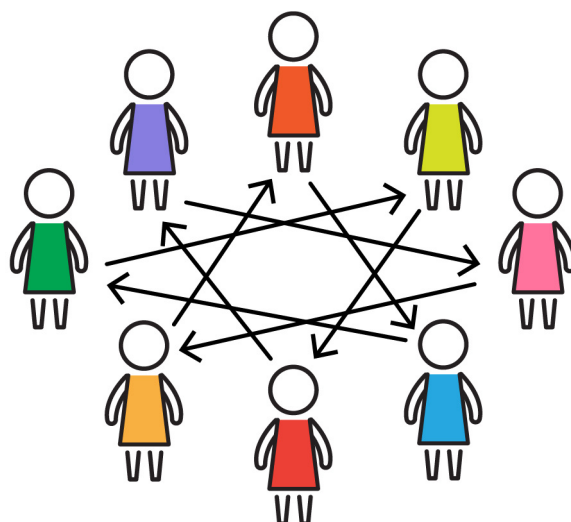
W grupach trzyosobowych można ćwiczyć np. trzy formy czasowników nieregularnych.

31. Praktykant analizuje podane poniżej diagramy, które pokazują, jak w pracy w parach wykorzystać fakt, że uczniowie siedzą w kole:

Technika „łańcuszka” sprawdzi się np. przy ćwiczeniu pytań. Uczeń zadaje pytanie koledze siedzącemu obok, ten odpowiada i powtarza pytanie kierując je do kolejnej osoby. Taka forma ćwiczenia może zmobilizować uczniów do skupienia uwagi i spokojnego oczekiwania na swoją kolej.

Uczeń wymienia z imienia osobę, która ma odpowiedzieć na jego pytanie, ta osoba odpowiada i powtarza pytanie, kierując je do ucznia, który jeszcze nie miał okazji odpowiadać. (W tym ćwiczeniu możemy też wykorzystać piłkę lub inny przedmiot nadający się do rzucania i łapania. Parę tworzą uczniowie, którzy rzucają i łapią przedmiot).

Na kolejnej lekcji sprawdź, czy Praktykant potrafi w ten sposób zorganizować pracę klasy na lekcji.

32. Zachęć Praktykanta, by wypróbował technikę pracy w parze otwartej, w której uczniowie wykonujący zadanie nie siedzą obok siebie. Jak to wyglądało? Jaka była reakcja uczniów? Czy praca w parze otwartej może być wykorzystana do wyciszenia klasy? Czy para otwarta sprzyja, czy przeszkadza w peer-teaching? Dlaczego?

Możliwa odpowiedź: Technika pary otwartej może być stosowana, jeśli odnosimy wrażenie, że nie wszyscy uczniowie zrozumieli zadanie – w tym wypadku para pracująca w grupie otwartej demonstruje innym, w jaki sposób mają wykonać zadanie. Bardziej zaawansowani koledzy z klasy stanowią model dla uczniów mniej zaawansowanych. Ta technika sprzyja peer-teaching i może być jedną z technik stosowanych w grupach o różnym poziomie wiedzy i umiejętności.

33. Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jakie są wady i zalety pracy z całą klasą.

Zalety pracy z całą klasą	Wady pracy z całą klasą
1. Daje poczucie przynależności do grupy.	1. Nauczyciel przekazuje wiedzę, uczniowie pozostają bierni.
2. Nadaje się do techniki wykładu.	2. Wszyscy uczniowie robią to samo, w tym samym czasie i tempie, niezależnie od zainteresowań i poziomu zaawansowania.
3. Wszyscy uczniowie otrzymują te same informacje w tym samym czasie.	3. Nie nadaje się do ćwiczenia umiejętności komunikacyjnych.
4. Nabytą wiedzę u każdego z uczniów można sprawdzić tym samym testem.	4. Trudno dzielić się materiałami.
5. Nauczyciel jest źródłem wiedzy i autorytetem.	5. Trudno utrzymać kontakt wzrokowy.
6. Pozwala na dobre wykorzystanie czasu na lekcji.	6. Inne?
7. Inne?	

34. Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jakie są wady i zalety pracy w parach.

Zalety pracy w parach	Wady pracy w parach
1. Można ją zorganizować szybko i łatwo.	1. W klasie panuje hałas.
2. Zwiększa STT.	2. Uczniowie mogą używać języka polskiego.
3. Nadaje się do ćwiczenia dialogów, sprawdzania odpowiedzi, wyszukiwania informacji w tekście, itd.	3. Wspólna praca może być utrudniona ze względu na osobiste antypatie.
4. Wspiera współpracę i poczucie odpowiedzialności uczniów za własną naukę.	4. Obaj uczniowie nie potrafią wykonać zadania.
5. Łatwo ją nadzorować.	5. Trudno utrzymać kontakt wzrokowy.
6. Inne?	6. Inne?

35. Praktykant ma wyobrazić sobie, że zaplanował na lekcji pracę w grupach. Wspólnie zastanówcie się, co się stanie, jeśli:

- Najpierw podzieli klasę na grupy, a dopiero potem wyjaśni na czym polega zadanie?
- Najpierw rozda materiały, a potem podzieli klasę na grupy?
- Nie określi, w jakim czasie ma być wykonane zadanie?
- Nie będzie nadzorować przebiegu wykonania zadania?
- Nie omówi wyników pracy w grupach?
- W trakcie wykonywania zadania poprawi wszystkie błędy popełniane przez uczniów?

Możliwa odpowiedź:

- W tym wypadku uczniowie nie skupią się na zadaniu, tylko na osobach w swojej grupie. Prawdopodobnie będziesz musiał tłumaczyć każdej grupie z osobna na czym polega zadanie.

- Nie masz gwarancji, że każda grupa będzie miała wystarczającą ilość materiałów potrzebnych do wykonania zadania. Uczniowie zamiast słuchać poleceń, będą sprawdzać, jakie dostali materiały. Prawdopodobnie będziesz musiał tłumaczyć każdej grupie z osobna na czym polega zadanie.
- Każda grupa skończy w innym czasie. Część grup może wcale nie ukończyć zadania.
- Grupy mogą porzucić wykonanie zadania lub wykonać je nieprawidłowo.
- Uczniowie tracą motywację do pracy w grupach.
- Uczniowie przestaną skupiać się na wykonaniu zadania, prawdopodobnie nie skupią się też na popełnianych błędach.

36. Czy na lekcjach Praktykanta uczniowie pracują w grupach? Z jakimi aspektami takiej pracy miał problemy? Zastanówcie się razem, jak można było ich uniknąć.

37. Poproś Praktykanta, by przedstawił własne propozycje rozwiązania problemów podczas pracy w grupach w następujących sytuacjach:

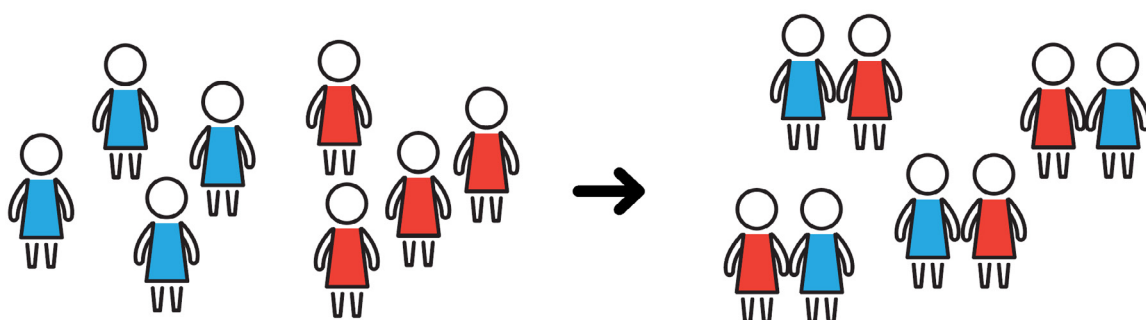
Możliwa odpowiedź:

W klasie panuje hałas.	Przerwij wykonywanie zadania w całej klasie, ponownie wydaj polecenie, podaj czas pozostały do końca zadania.
Uczniowie rywalizują zamiast współpracować.	Wyjaśnij, że każda osoba w grupie otrzyma taką samą ocenę.
W grupie pracuje jedna, dwie osoby, pozostali są bierni.	Spokojnie upewnij się, że każdy uczeń rozumie, za jaką część zadania jest odpowiedzialny.
Grupy wymieniają się odpowiedziami.	Spokojnie wyjaśnij, że uzyskane w ten sposób odpowiedzi niekoniecznie muszą być prawidłowe.
Zadanie zaplanowane jest dla grup czteroosobowych, a w klasie jest obecnych 18 uczniów.	Można utworzyć dwie grupy trzyosobowe (z silniejszych uczniów) lub dwie grupy pięcioosobowe (dodać słabszych uczniów) i inaczej rozdzielić zadania.
Jedna grupa kończy zdecydowanie szybciej.	<ul style="list-style-type: none">• Każda osoba z tej grupy zostaje przydzielona do pomocy innej grupie;• grupa może chwilę odpocząć;• grupa otrzymuje dodatkowe zadanie;• cała klasa kończy zadanie.
Jedna grupa nie kończy zadania.	Wszystkie grupy należy monitorować i wspierać w trakcie wykonywania zadania, aby nie dopuścić do takiej sytuacji.
Uczniowie popełniają błędy.	Zanotuj błędy na kartce, omów je z całą klasą po zakończeniu zadania. W ten sposób nie przypisujesz błędu konkretnej osobie, przez co nie działasz demotywująco.

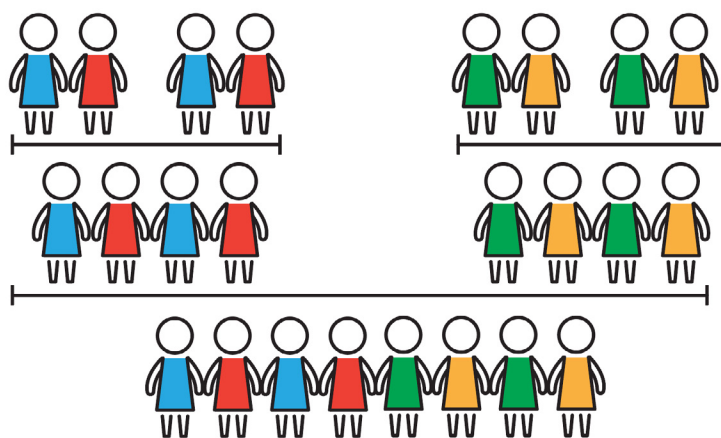
38. Na lekcji w klasie licealnej, w trakcie tego samego zadania uczniowie pracują w różnych grupach. Zadaniem Praktykanta jest wypróbowanie następujących sposobów pracy w grupach:

a. Podziel klasę na dwie grupy: A i B. Grupa A ustala listę pytań do kandydata na stanowisko szefa kuchni, grupa B przygotuje profil kandydata. Uczniowie tworzą pary, w skład których wchodzi jedna osoba z grupy A i jedna osoba z grupy B. Przeprowadzają rozmowę o pracę.

b. Uczniowie w parach czytają tekst, podkreślają nowe słownictwo, następnie w grupach czteroosobowych porównują podkreślenia i dzielą się swoją wiedzą. Tworzą grupy ośmioosobowe i wspólnie wybierają pięć słówek, których nie potrafi wyjaśnić żaden z członków nowej grupy.

Nauczyciel podaje znaczenie pięciu wybranych przez grupę słówek.

39. Praktykant uzupełnia luki w poniższym tekście.

Różnicując typy interakcji możemy zaplanować pracę _____ ucznia, pracę w całej klasie, _____ lub parach. Po spokojnym czytaniu dłuższego artykułu zagrajmy w _____ grę na czas. Jeśli uczniowie przez dłuższą chwilę skupiali się na pisaniu tekstu, zaplanujmy ćwiczenie wymagające _____ miejsca. Przeplatajmy trudniejsze zadania _____, wymagające aktywności – pasywnymi. Starajmy się _____ ilość wprowadzanego nowego materiału i czas przeznaczony na jego ćwiczenie. Możemy zaplanować lekcję _____, na którą przygotowujemy stacje z różnymi zadaniami. Organizując lekcję na różne sposoby odwołujemy się do różnych _____ uczenia się, reprezentowanych przez poszczególnych uczniów.

Odpowiedzi:

indywidualną, grupach, krótką, zmiany, łatwiejszymi, równoważyc, rotacyjną, stylów

40. Zastanówcie się wspólnie z Praktykantem, jak podchodzi on do poprawiania błędów w wypowiedzi ustnej. Przeczytajcie poniższe zdania i zdecydujcie, które z podanych opcji są właściwe. Dlaczego?

- a. Poprawa błędów nie zawsze/zawsze prowadzi do przyswojenia poprawnej formy.
- b. Poprawność jest ważniejsza od/mniej ważna od płynności wypowiedzi.
- c. Jeśli błąd nie uniemożliwia komunikacji musimy/nie musimy go poprawiać.
- d. Jeśli błąd występuje w formie, którą aktualnie ćwiczymy musimy/nie musimy go poprawiać.
- e. Decyzja nauczyciela czy, jak i kiedy poprawiać błędy, ma ważny wpływ/nie ma wpływu na skuteczność procesu nauczania.
- f. Natychmiastowa poprawa nie zawsze/zawsze jest najbardziej skuteczna.
- g. Błąd można/Błędu nie można poprawiać na kolejnej lekcji.
- h. Częste poprawianie błędów w trakcie wypowiedzi ucznia zakłóca/ułatwia komunikację.
- i. Uczeń, który sam poprawił swój błąd, lepiej/gorzej zapamięta poprawną formę.
- j. Im bardziej zaawansowany uczeń, tym mniej/bardziej zwracamy uwagę na jego błędy.
- k. Na tablicy zapisujemy jedynie poprawne formy/błędne formy w celu poprawy.

Możliwa odpowiedź:

- a. Nie ma żadnych badań, które pokazywałyby ścisły związek między natychmiastowym i ciągłym poprawianiem błędów a przyswajaniem prawidłowych form.
- b. W podejściu komunikatywnym płynność wypowiedzi jest bardziej istotna niż poprawność.
- c. Jeśli uczeń podejmuje próby komunikacji, poprawę błędów można odłożyć w czasie.
- d. Błąd popełniony w trakcie ćwiczeń poprawności powinien być poprawiony, aby nie dopuścić do utrwalenia form niepoprawnych.
- e. Błędy możemy poprawiać w trakcie, bezpośrednio po lub po pewnym czasie od wypowiedzi. Nauczyciel klasyfikuje błąd i podejmuje decyzję, w jaki sposób go potraktuje. Każdy błąd może być punktem wyjścia do kolejnej prezentacji struktury oraz wymagać dodatkowych ćwiczeń w klasie lub pracy domowej.
- f. Natychmiastowa poprawa zwraca uwagę na błąd, jednak niekoniecznie prowadzi do utrwalenia prawidłowej formy.
- g. Poprawa błędu odłożona w czasie, może być staranniej przemyślana i zaplanowana przez nauczyciela.
- h. Uczeń, który jest nieustannie poprawiany w trakcie wypowiedzi ustnej, traci motywację do podejmowania wysiłku mówienia po angielsku.
- i. Uczeń, który podejmuje świadomy wysiłek przeanalizowania i poprawy błędu, utrwala wiedzę i rozwija własne kompetencje językowe.
- j. Im wyższy poziom wiedzy językowej ucznia, tym większa jego zdolność samodzielnej poprawy popełnianych błędów.
- k. Istnieje ryzyko, że uczeń przyswoi sobie błędną formę przepisaną z tablicy.

41. Zapytaj Praktykanta, które z podanych sposobów poprawiania błędów są jego zdaniem najskuteczniejsze?

a. Uczeń: „On Sunday she go to the cinema”.**Nauczyciel:**

- „Please repeat: she goes to the cinema” (akcent na "goes");
- „She go? Anyone?”;
- „In Present Simple we use –es in third person singular”;

- Podnosi gumowego węża-zabawkę i mówi: „Ssss(snake)!”;
- Podnosi trzy palce i pokazuje całej klasie.

Możliwa odpowiedź:

- Powtarzanie za nauczycielem nie prowadzi do internalizacji reguły, ale zwraca uwagę na problem.
- Nigdy nie powtarzamy błędnych form. Lepiej powiedzieć: „She...” i zawiesić głos. Mówiąc „Anyone?” zapraszamy wszystkich uczniów do poprawy.
- Wyjaśnienie reguły gramatycznej przez nauczyciela nie prowadzi do internalizacji reguły przez uczniów. Może, ale nie musi, zachęcać do samodzielnej poprawy.
- Dobry sposób wykorzystania przedmiotu jako pomocy dydaktycznej, uczniowie kojarzą dźwięk, czyli syk węża, z koniecznością użycia końcówki –es w trzeciej osobie liczby pojedynczej.
- Dobry sposób na użycie umówionego gestu (rytuału) do przypomnienia reguły gramatycznej, ogranicza TTT.

b. Uczeń: „I live in the Poznań”.

Nauczyciel:

- „Say that again?”;
- „No articles before countries. You live...”;
- „In general, we don't use articles before countries. Of course, there are exceptions, for example The United States of America or the United Kingdom. We can say The Republic of Poland. So we use the with names stating the kind of state, also with plural names, such as The Maldives and the Netherlands...”;
- „So you live in Poznań”;
- Pokiwaj przecząco głową.

Możliwa odpowiedź:

- Możliwe, że uczeń się przejęczył, daj mu szansę na samodzielną poprawę.
- Dobre, krótkie wyjaśnienie, nie zakłóca komunikacji, stwarza okazję do samodzielnej poprawy i kontynuacji wypowiedzi.
- Wyjaśnienie zdecydowanie za długie, wybija ucznia z rytmu, klasa zasypana mnóstwem informacji, zbędnych na tym etapie lekcji. Takie szczegółowe wyjaśnienie sprawdzi się podczas wykładu.
- Nauczyciel podaje prawidłową formę, którą uczeń prawdopodobnie powtórzy i utrwali.
- Zachęca do podjęcia próby poprawienia błędu, nie zakłóca rytmu wypowiedzi ucznia.

42. Pomóż Praktykantowi zaobserwować, w jaki sposób najczęściej poprawia błędy uczniów w wypowiedzi ustnej. Które z podanych powyżej sposobów stosuje w swojej praktyce pedagogicznej? Które z nich chciałby wypróbować i dlaczego?

43. Kiedy określamy grupę jako mixed-ability group? Poproś Praktykanta, by opowiedział z jakimi grupami tego typu zetknął się w trakcie swojej edukacji i w swojej praktyce pedagogicznej.

Możliwa odpowiedź:

Mixed-ability group to grupa o zróżnicowanym poziomie zaawansowania i umiejętności. Można przyjąć, że każda klasa jest tego typu grupą. Każdy uczeń ma inne zdolności, zainteresowania, stosuje różne strategie uczenia się, inaczej zapamiętuje. Środowisko rodzinne również wpływa na motywację do nauki. Nie ma dwóch osób o identycznej wiedzy i umiejętnościach.

44. Poproś Praktykanta, by wymienił podstawowe zasady pracy z mixed-ability group.

Odpowiedź:

Głównym celem planowania lekcji w grupie o zróżnicowanym poziomie jest stworzenie warunków do rozwijania kompetencji językowych wszystkich uczniów – i tych najzdolniejszych, i tych mniej zaawansowanych. Nikt nie może czuć się wykluczony. Możemy to osiągnąć poprzez:

- Różnicowanie treści zadań, np. uczniowie czytają trzy teksty o różnym poziomie trudności, wyszukują nowe słówka, odpowiadają na pytania.
- Różnicowanie zadań, np. na lekcji poświęconej formom czasu przeszłego, część uczniów otrzymuje ćwiczenie na połączenie bezokolicznika i drugiej formy, pozostali uzupełniają luki.
- Różnicowanie ról w grach fabularnych, dramach i symulacjach polega na przydzielaniu bardziej rozbudowanych ról bardziej zaawansowanym uczniom. Każdy uczeń uczestniczy w zadaniu na miarę swoich możliwości, może wykorzystywać swoje talenty z innych dziedzin.

- Zadania dodatkowe w ramach pracy domowej służą wyrównywaniu poziomu lub intensywniejszej pracy indywidualnej.
- Zadania kreatywne to zadania, których wykonanie nie zależy od poziomu umiejętności językowych.
- Indywidualizowany feedback – nauczyciel różnicuje ocenę w zależności od zaangażowania ucznia w wykonanie zadania.

45. Obejrzyjcie filmik [Top 5 Most Spoken and Useful Languages](#) na YouTube. Poniżej pokazano, jak można przygotować trzy zestawy zadań na różnym poziomie trudności:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
Native speakers	290 mln	75 mln	410 mln	427 mln	960 mln
Where spoken	Northern Africa, The Middle East, Arabian peninsula	France, Canada, Central Africa	Spain, South and Central America, Cuba	USA, UK, Canada, Australia, New Zealand	China, all continents
Language group	Afroasiatic	Indo-European	Indo-European	Indo-European	Sino-Tybetian

a. Zadanie najłatwiejsze:
Uzupełnij tabelkę:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
Native speakers		75 mln	410 mln		960 mln
Where spoken	Northern Africa, The Middle East, Arabian peninsula	France, Canada, Central Africa		USA, UK, Canada, Australia, New Zealand	China, all continents
Language group	Afroasiatic		Indo-European		Sino-Tybetian

b. Zadanie trudniejsze:
Uzupełnij tabelkę:

	Arabic	French	Spanish	English	Mandarin Chinese
Native speakers					
Where spoken					
Language group					

c. Zadanie najtrudniejsze:
Uzupełnij tabelkę b. oraz odpowiedz na pytania:

1. Which of these languages:

- Is/are spoken in the Caribbean? (Spanish, French)
- Is/are good to know for work? (Arabic, English, Chinese)
- Dominates the Internet? (English)
- Is an official language in 20 countries? (French)

2. How many people in the world use English as their second language? (900 – 1500 million people)

3. What languages are also good to learn? (Portugese, Russian, German)

4. What language would you like to learn next and why?

46. Zadaniem Praktykanta jest znalezienie ciekawego filmiku/piosenki na YouTube i przygotowanie trzech zestawów zadań na różnym poziomie trudności, odpowiednich dla jego uczniów.

Czy zadanie zajmuje dużo czasu? Czy jest trudne?

47. W pracy z grupą o zróżnicowanym poziomie wiedzy i umiejętności sprawdzi się technika „szkieletu”, która łączy ze sobą utrwalanie struktur gramatycznych i wprowadzanie kreatywnego pisania. (Gerngoss, Puchta, 1994: 16). Praktykant przeprowadza następujące zadanie:

a. Napisz na tablicy następujący tekst i poproś uczniów, by wyobrazili sobie następującą scenę z filmu:

There is a small town,
there is a sheriff,
there is a gangster,
there is a carriage,
and lots of gold,
in the film I'd like to make.

b. Wymaż słowa tekstu (możesz zastosować technikę „vanishing text”) tak, by pozostały jedynie:

There is...
there is ...
there is ...
there is ...
and ...
in the film I'd like to make,
(in the story I'm going to write),
(in the picture I'm going to paint).

c. Poproś uczniów, żeby uzupełnili tekst w dowolny sposób. Uczniowie mogą posłużyć się słownikiem lub pytać nauczyciela o słowa, które są im potrzebne do wyrażenia ich własnych pomysłów.

d. Uczniowie w grupach czytają sobie nawzajem własne teksty.

e. Kartki ze sprawdzonymi przez nauczyciela tekstami można umieścić na tablicy informacyjnej.

Zastanów się, dlaczego ta technika sprawdzi się w mixed-ability group.

Możliwa odpowiedź:

Każdy uczeń ma możliwość stworzenia osobistego tekstu, niezależnie od znajomości zaawansowanego słownictwa. Nie ma złych odpowiedzi. Uczniowie lepiej zapamiętują słowa, które są im potrzebne do wyrażenia własnych pomysłów, ponieważ są z nimi związani

emocjonalnie. Poprzez wzajemne czytanie tekstów w grupach, uczniowie uczą się od siebie nawzajem.

Szkielet tekstu nie pozwala na popełnienie błędu. Ćwiczenie jest jednocześnie kontrolowane i otwarte.

48. Praktykant projektuje własny „szkielet” tekstu do uzupełnienia przez swoich uczniów, z wykorzystaniem ostatnio omawianych struktur gramatycznych. Umieszcza go w folderze zadań dodatkowych.

49. Przekazując uczniom instrukcje do pracy w parach lub grupach, używaj prostego i precyzyjnego języka. Pamiętajmy o akronimie KISS, czyli Keep Instructions Short and Simple. Zastanówcie się wspólnie z Praktykantem, które z podanych poniżej punktów są najważniejsze:

- a. Dokładnie zaplanuj ćwiczenie.
- b. Czekaj, aż wszyscy uczniowie będą skupieni na tobie. Nie zaczynaj instrukcji od słów: „Teraz będziemy pracować w parach”.
- c. Wprowadź nowe słownictwo, które pojawi się w twojej instrukcji.
- d. Podawaj instrukcję powoli, rozdzielaj dłuższe zdania na krótsze fragmenty.
- e. Monitoruj zrozumienie.
- f. Ustal system przynależności do grup lub par.
- g. Ustal zasady rotacji w grupach/parach.
- h. Ustal sygnał do rozpoczęcia, przerwania i zakończenia pracy.

Możliwa odpowiedź:

Kiedy wydajesz instrukcje, skup się na tym, żeby najpierw wytłumaczyć zadanie, a dopiero potem podzielić klasę na mniejsze grupy. Instrukcję dziel na krótsze fragmenty i sprawdzaj zrozumienie. Używaj znanego słownictwa. Jeśli uczniowie rozumieją zadanie, przydziel ich do grup i ustal sygnał do rozpoczęcia, przerwania i zakończenia pracy.

50. Praktykant na lekcji zaplanował grę w „gorące krzesło” (dobrze sprawdza się w powtórcie słownictwa). Poproś, by uszeregował punkty instrukcji:

- a. Będziemy pracować w dwóch grupach. Osoby siedzące po lewej stronie tworzą pierwszą grupę. Pozostali tworzą drugą grupę.
- b. Teraz wskażę słowo, które osoba siedząca na „gorącym krześle” ma odgadnąć.
- c. Kto odgadnie słowo pierwszy, wraca do grupy.
- d. Napiszcie na tablicy słownictwo z ostatniego rozdziału.
- e. Ustawcie po jednym „gorącym krześle” tyłem do tablicy przed swoją grupą.
- f. Uczniowie siedzący tyłem do tablicy mają odgadnąć słowo wskazane przez nauczyciela.
- g. Uczniowie siedzący przodem do tablicy podają definicję wskazanego słowa.
- h. Kolejna osoba siada na „gorącym krześle”.
- i. Po odgadnięciu słowa zdobędziecie jeden punkt.
- j. Wybierzcie nazwę grupy.

Jak Praktykant uszeregował instrukcje? Czy rozumie, na czym polega ćwiczenie? Czy uczniowie wiedzą co mają zrobić? Zachęć Praktykanta do wykorzystania gry na lekcji powtórkowej.

Możliwa odpowiedź:

d, a, j, e, f, b, g, i, c, h

W zadaniu tego typu możliwy jest podział na grupy przed podaniem instrukcji, ponieważ przydział do grupy nie wiąże się ze zmianą miejsca.

51. Zadaniem Praktykanta jest nagranie prowadzonej przez niego lekcji, odsłuchanie nagrania i wykonanie następujących zadań:

- a. Sprawdź, jaki dużo czasu przypada na twój TTT, a ile na STT. Czy przekroczyłeś zasadę 30%/10 minut? Jaki procent twojej lekcji to cisza? Zaznacz odpowiedź w formie pie-chart. Co dzieje się na lekcji, kiedy panuje cisza?

- b. Zaobserwuj w jakich sytuacjach użyłeś na lekcji języka polskiego. Czy potrafisz to uzasadnić?
- c. Ile razy poprawiałeś błędy uczniów? Jakie błędy? W jaki sposób?
- d. Jak chwalisz swoich uczniów za prawidłową odpowiedź? Wypisz zwroty, których użyłeś w trakcie nagranej lekcji.
- e. Jak oceniasz swoją metodę przekazywania instrukcji?
- f. Czy uważasz, że powinieneś coś zmienić w swojej praktyce dydaktycznej?

Możliwa odpowiedź: Nagranie, odsłuchanie i przeanalizowanie własnej lekcji jest zadaniem niezwykle trudnym. Podejdź do Praktykanta z dużą wyrozumiałością. Zaznacz, że kiedy na lekcji panuje cisza, oznacza to, że uczniowie są zaangażowani w pracę. Zwróć uwagę, czy Praktykant jest świadomy, jakie funkcje pełni jego TTT i czy używa różnych wyrażeń w celu chwalenia swoich uczniów. Zachęcaj Praktykanta do analizy własnych instrukcji. Razem przyjrzyjcie się sposobom poprawy błędów. Każda refleksja Praktykanta, dotycząca potrzeby zmian w jego praktyce dydaktycznej jest niezwykle cenna.

52. Wspólnie przyjrzyjcie się przykładom typowych zdań wypowiedzianych przez nauczyciela na lekcji języka angielskiego. Poproś Praktykanta, by zastanowił się, jaką funkcję pełni TTT w tych przypadkach i uzupełnił tabelę.

Is this clear to everyone?	Sprawdzanie zrozumienia.
We use this expression when we talk about...	Wykład.
Please, note that...	Zwracanie na coś uwagi.
Are you sure this is how we say it?	Zachęcanie do samodzielnej poprawy błędu.
When you finish the task, raise your hand	Instrukcja wykonania zadania.
And now imagine...	Angażowanie uczniów.
What do you like to drink?	Sprawdzanie znajomości słownictwa. Zachęcanie do komunikacji.
Do you prefer water or juice?	Zachęcanie do komunikacji.
In what countries do people speak English?	Sprawdzanie wiedzy.
That was excellent!	Pochwała.
Sit down now and start reading, please.	Dyscyplinowanie.
It's Marta's birthday today, let's sing for her.	Podtrzymywanie więzi społecznych.
Who can tell me...	Wywoływanie do odpowiedzi.
Now I'd like you to open your book on page...	Organizacja pracy na lekcji.

53. Wspólnie przyjrzyjcie się przykładom typowych zdań wypowiedzianych przez nauczyciela na lekcji języka angielskiego. Poproś Praktykanta, by zastanowił się, jaką funkcję pełni TTT w tych przypadkach i uzupełnił tabelę.

Możliwa odpowiedź:

Dobre planowanie i odpowiednie podejście do uczniów, zaczynają się przed lekcją. Jeśli nauczyciel przychodzi spóźniony, nieprzygotowany, niepewny tego, jak ma przebiegać lekcja, nie będzie w stanie efektywnie zorganizować pracy uczniów, co doprowadzi do spadku zainteresowania lekcją, a w konsekwencji zakłócenia dyscypliny. Do spadku motywacji uczniów przyczynia się również niedostateczne chwalenie ich wysiłków, niesprawiedliwe traktowanie czy nadmierne karanie.

54. Wielu problemom z dyscypliną można zapobiec, angażując uczniów w proces planowania lekcji. Zachęć Praktykanta, by pomyślał, jakie decyzje dotyczące kolejnych lekcji mogą podjąć sami uczniowie. Niech uwzględni te sugestie planując następną lekcję. Czy Praktykant zaobserwował zmianę postaw uczniów na tak zaplanowanej lekcji?

Możliwa odpowiedź:

Uczniowie mogą dokonać wyboru tematów kolejnych lekcji, metod pracy, filmu do obejrzenia w domu lub w klasie i omówienia na lekcji, słówek do powtórzenia na kartkówkę, ilości zadawanej pracy domowej czy tematu wypracowania.

55. Praktykant ma zastanowić się, jaka jest różnica między rytuałem a rutyną, jaką funkcję pełni rytuały klasowe i jakie rytuały wprowadził na swoich lekcjach. Opowiedz Praktykantowi o swoich sprawdzonych rytuałach klasowych.

Możliwa odpowiedź:

Rytuał – zespół czynności, których częste powtarzanie tworzy dotyczący czegoś zwyczaj.

Rutyna – postępowanie lub wykonywanie jakichś czynności według utartych schematów.

Korzystajmy z rytuałów ponieważ zapewniają uczniom poczucie bezpieczeństwa i przynależności do grupy, ułatwiają kontrolowanie dyscypliny i przebiegu lekcji. Unikajmy rutyny!

56. Zadaniem Praktykanta jest wymyślenie własnego tekstu „przysięgi klasowej” (classroom pledge).

Może ona funkcjonować jako warmer, ponieważ zapewnia łagodne przejście do zanurzenia się w języku angielskim. Wyraźnie określa oczekiwania nauczyciela. Można się do niej odwołać w przypadku niechęci uczniów do komunikowania się po angielsku.

Przykład: „Repeat after me. I solemnly declare/to speak English/and nothing but English/in the course of this lesson”.

57. Zaplanuj lekcję, na której uczniowie wykonają plakat, przedstawiający zasady pracy na lekcji języka angielskiego. Możesz skorzystać z poniższego planu:

1. Dyskusja na temat: Co jest ważne na lekcji angielskiego: - z punktu widzenia uczniów; - z punktu widzenia nauczyciela. Wszystkie pomysły są zapisane na tablicy.	Cała klasa (brainstorm)	15 min	
2. Uczniowie w grupach ustalają, które punkty są najważniejsze, wykonują plakat.	Praca w grupach	20 min	Kartki A3, pisaki, kolorowy papier, nożyczki, klej.
3. Uczniowie wieszają plakaty na tablicy.		2 min	

58. Praktykant, wspólnie z uczniami, wymyśla i spisuje kontrakt regulujący zachowanie i pracę na lekcjach języka angielskiego. Podpowiedz Praktykantowi, jakie punkty powinny znaleźć się w takim kontrakcie, sprawdź tekst pod względem językowym. Ostateczną wersję należy umieścić na tablicy informacyjnej.

59. Zadaniem Praktykanta jest zrobienie zdjęcia tablicy po zakończonej lekcji. Sprawdź, co się na niej znalazło. Dlaczego? Porównajcie zdjęcie i plan lekcji. Czy lekcja przebiegła zgodnie z planem? Czy zdjęcie tablicy przyda się w planowaniu kolejnej lekcji?

Możliwa odpowiedź:

Zdjęcie zapisków i rysunków na tablicy po lekcji pozwala w miarę precyzyjnie odtworzyć faktyczny przebieg lekcji i porównać go z tym, co Praktykant zaplanował. Na tablicy prawdopodobnie znajdzie się zapis omawianego słownictwa (niekoniecznie zaplanowanego), poprawianych błędów (również niezaplanowanych) oraz zadanej pracy domowej. Te wszystkie informacje powinny stanowić punkt wyjścia do myślenia o kolejnej lekcji.

60. Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, na czym polega udana lekcja. Jakie czynniki bierzemy pod uwagę? Jak czujemy się wychodząc z klasy po dobrze przeprowadzonej lekcji? Niech Praktykant zaznaczy właściwe odpowiedzi na liście i doda własne:

- Lekcja przebiegła zgodnie z planem.
- Na lekcji panowała dyscyplina.
- Ani na chwilę nie straciłem kontroli nad przebiegiem lekcji.
- Często chwaliłem uczniów.
- Poradziłem sobie z nieoczekiwanym problemem.
- Wymyślone przeze mnie ćwiczenie zainteresowało uczniów.
- Zaplanowałem lekcję w taki sposób, że każdy uczeń miał okazję mówić po angielsku.
- Moje wyjaśnienia były jasne i zrozumiałe.
- Moje polecenia były jasne i zrozumiałe.
- Uczniowie podejmowali próby komunikowania się po angielsku.
- Uczniowie nie robili błędów.
- Uczniowie chętnie brali udział w ćwiczeniach.
- Uczniowie byli zmotywowani do pracy.
- Uczniowie przyswoili sobie nową wiedzę.
- Uczniowie przyswoili sobie nowe umiejętności.
- Uczniowie często wybuchali śmiechem.
- Inne?

61. Poproś Praktykanta, aby przez 2–3 tygodnie po każdej lekcji zapisywał swoje odczucia i przemyślenia w pamiętniku, blogu lub vlogu.

Zapoznaj się z tymi zapiskami. Skomentuj je, odnosząc się do własnej praktyki pedagogicznej.

Co stanowi dla Praktykanta największą trudność? Czy jakiś problem ma tendencję do powtarzania się? Co sprawia mu radość? Czy uważa, że jego uczniowie robią postępy w nauce? Co chciałby zmienić w swojej praktyce pedagogicznej? Wysłuchaj uważnie i zastanów się, jak możesz mu w tym pomóc.

62. Zadaniem Praktykanta jest zasięgnięcie opinii uczniów na temat jego lekcji. Można to zrobić na rozmaite sposoby, wybierając najlepszy z podanych poniżej lub wymyślając własny.

- Uczniowie wychodząc z klasy rysują uśmiechniętą lub smutną buźkę na tablicy.
- Uczniowie reagują na „Raise your hand if the class was good”.
- Uczniowie na kartce kończą zdanie „Dziś na lekcji angielskiego...”.
- Uczniowie wypełniają krótką tabelkę:

In our class today...	
I liked...	
I need to work harder on...	
Our teacher...	

- Inne.

Czy Praktykant uważa, że zadanie było trudne? Dlaczego warto zasięgnąć opinii uczniów na temat lekcji?

Możliwa odpowiedź:

Wytłumacz Praktykantowi, że nie powinien bać się zasięgać opinii uczniów na temat swoich lekcji, uczniowie to przecież najlepsi specjaliści od edukacji i to oni są odbiorcami nauczycielskich wysiłków. Pozytywny, konstruktywny feedback jest istotnym punktem w procesie samorozwoju, umożliwia refleksję i zmianę.

63. Praktykant analizuje ilustrację, która przedstawia kobietę żonglującą wieloma piłeczkami.

Praktykant ma sobie wyobrazić, że poniższa ilustracja przedstawia jego samego w czasie lekcji. Jego zadaniem jest ustalenie, co symbolizują poszczególne piłki i podpisanie ich (TTT, STT, poprawa błędów, planowanie, praca w grupach, polecenia, karty pracy, gry, dyscyplina, rytuały, konspekty itd.). Które z nich udaje mu się utrzymać w powietrzu? Które piłki upuszcza?

